

ועוד אמר רבה: השורף שטריו של חבריו, פטור!.

מאי טעמא? משום דאמר ליה — ניירא קלאי מינדך. כלומר — אין כאן כל נזק ממשי, אלא רק נייר בעלמא.

מתקופה לח רמי בר חמא: היכי דמי [באיזה מקרה רבה עוסק?]

ב-צצ א אי דאיכא סהדי דידיעי מאי הוה בשטרא [אם יש עדים על החוב הכתוב בשטר], ליכתבו ליה מחדש שטרא מעליא! ופשיטא שהשורף פטור, שהרי לא הזיקו כלום (20).

ואי דליכא סהדי [ואם אין לנו עדים היודעים מה נכתב בשטר], אנן מנא ידעינן? והיאך

מתיב [הקשה] רבא על דברי רבה: הרי שנינו — "העושה מלאכה במי הטאת [כגון ששקל כנגדן משקולות], ובפרת הטאת, ופסלן על ידי מלאכה זו — פטור מדיני אדם, וחייב בדיני שמים".

ומדייק רבא — דוקא אם עשה בהם מלאכה, הוא פטור, כיון דלא מינכר היזיקה. אבל "צורם אוזן פרתו של חבריו", דמינכר היזיקה, הכי נמי דמחייב אף בדיני אדם?

ומשנינן — אמרי, הוא הדין דאפילו "צורם" פטור. והא דאמרינן — "העושה מלאכה", דמשמע דוקא דבר שאינו ניכר, קא משמע לן — דאפילו מלאכה דלא מינכר היזיקה, בכל זאת חייב בדיני שמים. אך לענין פטור בדיני אדם — פטור בכל גווני (19).

בדיני אדם היינו דוקא לדעת רבנן שלא דנו דינא דגרמי. אך לרבי מאיר — חייב אף בדיני אדם.

20. כתבו התוספות — דלא שייך כאן דין "מפיהם ולא מפי כתבם", כיון שעדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותם בבית דין. וכאילו אמרו "ראינו את אותם העדים שנחקרה עדותם בבית דין".

והג"ר שמעון שקאפ (שערי ישר שער ז' פרק ט') התקשה, מדוע לא הוי כעד מפי עד (יעויין שם באורך קושייתו)?

ובאר — דשאני שטר משאר עדות. דבדין עד מפי עד איכא תרתי לריעותא: חדא — שהעד הראשון לא העיד בפניו בי"ד, ולא היתה על הגדתו תורת הגדה. ותו — שהעד השני לא ראה ולא שמע בעצמו שום דבר המחייב.

אבל בשטר, שכבר נגמרה הגדת העדים, ומי שרואה את השטר החתום על ידי עדים רואה

עבירה, או שנפל בה מום, יכול הגזלן לומר לנגזל — "הרי שלך לפניך", ומשמע, דוקא כשנפל בה המום מאליו, אך אם הטיל בה מום בידים — חייב! ומאי שנא מ"צורם אוזן פרתו של חבריו" דפטור?

ולכן העמידו התוספות את המשנה בבהמה קדושה. ואז לא שייכת הסברא — "דכולהו שוורים לאו לגבי מזבח קיימי".

ומוסיף הג"ר שמעון שקאפ (בבא קמא סימן ג' אות א') לבאר — גם בבהמה קדושה אין הגזלן קונה אותה בשינוי כשנפל בה מום, כיון שאין זה שינוי ניכר, ולכן כשנפל בה מום מאליו יכול לומר לנגזל — "הרי שלך לפניך". אך אם הטיל בה מום בידים — חייב עליה מדין מזיק! דכיון שפסלה לגבי מזבח הרי חיסר ממון הבעלים. וחייב לשלמו.

19. עיין ברא"ש (סוף סימן יג') דההא דפטרינן

נוכל לחייב את השורף לשלם מה שכתוב בשטר (21)?

ואם כן ממה נפשך קשה — מה חידש רבה. הרי פשיטא שהשורף פטור?

ומשינין: אמר רבא, תהא במאמינו. כלומר — שהשורף מאמין לניזק שכך היה כתוב בשטר (22). ואפילו הכי פטור.

אמר רב דימי בר חנינא: הא דרבה, מחלוקת רבי שמעון ורבנן (23) היא.

לדעת רבי שמעון, דאמר — "דבר הגורם לממון כממון דמי", הכא נמי מחייב את השורף שטרו של חבירו.

ולרבנן דאמרי — "דבר הגורם לממון לאו כממון דמי", הכא נמי לא מחייבי את השורף שטרו של חבירו (24).

מתקוף לה רב הונא בריה דרב יהושע — אימר דשמעת ליה לרבי שמעון שאמר "דבר הגורם לממון כממון דמי" רק בדבר שעיקרו ממון.

כדברי רבה (25), דאמר רבה — "גזל המין לפני הפסח, ובא אחר ושרפו במועד [וכתוצאה מכך, אין הגולן יכול להחזיר את החמץ הגזול לבעלים, ומתחייב לשלם לו את דמיו] — פטור! כיון שבתוך הפסח הכל מצווים עליו לבעור (26). אך אם שרפו לאחר הפסח — מחלוקת ר' שמעון ורבנן. לרבי שמעון דאמר דבר הגורם לממון כממון דמי,

בזה סיבה שלימה, שבכחה לתת כח לכל הבתי דינים לקיים את הדבר, בזה סגי שיובא לבי"ד גם העתקת הדברים על ידי עדים אחרים.

21. הקשו הראשונים — מדוע הניזק אינו נאמן בשבועה, כמו שעשו תקנה לנגזל שיהא נאמן בשבועה?

ותרצו — כיון דגרמא הוא ולא ממון, לא עשו בו תקנה.

22. לכאורה, אפשר להעמיד במקרה שהשורף ראה בעצמו מה היה כתוב בשטר. רש"ש.

23. הנזכרת לעיל (עד' ע"ב), גבי מי שגנב מחבירו בהמת קדשים שהיה חייב באחריותה. ושחטה, לדעת רבי שמעון — משלם תשלומי ארבעה וחמשה, למרות שהבהמה לא היתה שייכת לנגזל אלא להקדש, ובבהמת הקדש אין תשלומי ד' וה', מכל מקום, כיון שהנגזל מתחייב לשלם להקדש את דמיה, חשיב כדבר הגורם לממון, וחייב. ולרבנן פטור.

24. עיין בשיטה מקובצת בשם הרשב"א — לדעת רב דימי, דין שורף שטרו של חבירו שייך למחלוקת גבי דבר הגורם לממון, כיון שאינו עושה שום מעשה בגוף הממון, שהרי יכול לפרוע לו את החוב אף בלא השטר, וגם לא פעל שום נזק בגוף הממון. ולכן סבר רב דימי, שדין זה שייך למחלוקת גבי דבר הגורם לממון. אך אמימר הנזכר לקמן סבר — כאן הנדון אינו משום דבר הגורם לממון, אלא משום דינא דגרמי. ולכן פסק כמאן דדיין דינא דגרמי.

25. קצת קשה, מדוע נזקק להביא את דברי רבה, ולא הביא את דברי רבי שמעון עצמו, שדיבר בבהמת קדשים, שהיא "דבר שעיקרו ממון"? ועיין שיטמ"ק.

26. עיין בקובץ שיעורים (כ"ק אות קלד') — נחלקו הראשונים האם עובר בכל יראה על חמץ שאינו שלו. ואם כן, לדעת הראשונים שעובר ב"בל

חייב. שהרי גרם לגזלן לשלם את דמי החמץ לבעלים⁽²⁷⁾.

ולרבנן דאמרי דבר הגורם לממון לאו כממון דמי, פטור⁽²⁸⁾.

ודוקא בכהאי גוונא מחייב רבי שמעון, כיון שהחמץ בתחילתו היה ממון, ולכן עכשיו אע"פ שאינו שוה לכלום, מכל מקום גורם לממון הוא.

אך בדבר שאין עיקרו ממון, כגון שטרות שמעולם לא היו שוים ממון, מי אמרינן? ולכן אידחו דברי רב דימי.

אמר אמימר: מאן דדאין דינא דגרמי, מגבי ביה [גובה מהשורף שטרותיו של חברו] דמי שטרא מעליא⁽²⁸⁾. כיון שגרם לו להפסיד דמי כל השטר.

ומאן דלא דאין דינא דגרמי, מגבי ביה דמי ניירא בעלמא. דהינו — אינו גובה כלום⁽²⁹⁾.

הוה עובדא, [קרה מקרה] שרב אשי שרף שטר חברו בילדותו⁽³⁰⁾, וכפיה רפרם לרב אשי, ואגבי ביה כי כשורא לצלמא [רפרם כפה את רב אשי לשלם כל מה שהיה כתוב בשטר]⁽³¹⁾.

שנינו במשנה — "גזל... חמין, ועבר עליו הפסח... אומר לו הרי שלך לפניך".

מבארת הגמרא: מאן תנא [מיהו התנא הסובר] שאומרים באיסורי הנאה "הרי שלך לפניך"?

אמר רב חסדא: רבי יעקב היא.

29. לכאורה צריך להעמיד רק במקרה שאין בשטר שווה פרוטה.

שהרי כתבו התוספות (לעיל צח' ע"א, ד"ה מתיב) שאם יש חיסרון באותו קלקול חייב על כל הקלקול. ואם כן — הוא הדין כאן, אילו היה בשטר שוה פרוטה, היה מתחייב עבור כל הקלקול.

ועיין שער המשפט (שפ"ו ס"ק ג').

30. רש"י. ולכאורה מוכח מדבריו, שקטן שהזיק בילדותו, חייב לשלם כשיגדיל.

31. באור הגמרא על פי רש"י. אך רבינו יהונתן פירש באופן אחר — בא מעשה לפני רב אשי, ורצה לפטור את האדם השורף שטרותיו של חברו, שלא ישלם אלא דמי נייר בעלמא, דהוה סבירא ליה דלא דינינן דינא דגרמי ואכפיה רפרם, שהיה זקן ממנו, לרב אשי שהיה בחור, שיחייב את השורף לשלם לניזק כשורא לצלמי.

יראה", הבאור בגמרא כאן הוא כפשוטו, אך לדעה שאינו עובר — צריך לומר דמחוייב לבארו כדי שבעליו לא יעבור עליו ב"בל יראה". ונפקא מינה — בחמץ של קטן, שאין מצוין להפרישו. דאים אין איסור "בל יראה" בחמץ של אחר, אינו מחוייב להפרישו.

27. יש לדון, עבור מה חייב לשלם, האם עבור דמי החמץ, או עבור מה שגרם לגזלן לשלם דמים לנגזל (בלי קשר לחמץ עצמו).

ועיין באבני מילואים (סימן כח' ס"ק סא') שדן בזה, והוכיח שמשלם את דמי החמץ שגרם לנגזל להפסידם. אך לא עבור מה שהגזלן נאלץ לשלם לבעלים, דזה אינו אלא גרמא בעלמא. יעויין שם.

28. כלומר — כל מה שכתוב בשטר. רש"י. אך עיין בש"ך (ח"מ שפ"ו ס"ק יד') — שמשלם לפי שווי השטר להמכר.

דתניא — "שור שהמית אדם, ודינו בסקילה, אם מכרו בעליו או הקדישו עד שלא נגמר דינו, מכרו מכור, או הקדישו מוקדש. וכן אם שחטו — בשרו מותר. וכן אם היה שומר עליו, והחזירו שומר לבעליו עד שלא נגמר דינו — מוחזר.

אך משנגמר דינו — אם מכרו אינו מכור, ואם הקדישו אינו מוקדש, ואם שחטו בשרו אסור, ואם החזירו שומר לבעליו אינו מוחזר. כיון שמשנגמר דינו אסור בהנאה, וכל העומד ליסקל כסקול דמי.

רבי יעקב אומר: אף משנגמר דינו, אם החזירו שומר לבעליו — מוחזר. ויכול לומר לו — "הרי שלך לפניך".

ומדייק רב חסדא: מאי לאו בהא קמיפלגי, דרבי יעקב סבר — אומרין באיסורי הנאה הרי שלך לפניך. ורבנן סברי — אין אומרין באיסורי הנאה הרי שלך לפניך⁽³²⁾.

אמר ליה רבה לרב חסדא: לא! אין להוכיח משם שנחלקו רבי יעקב ורבנן בנידון דמשנתינו.

ואפשר לומר, דלכולי עלמא אמרינן באיסורי הנאה הרי שלך לפניך.

דאם בן, [כלומר, אם נאמר שבזה נחלקו]

נפלו בחמין בפסח, כמו המקרה שנזכר במשנה.

אלא אמר רבה: הכא [כלומר, באור מחלוקת רב יעקב ורבנן הוא], בדין "גומרין דינו של שור שלא בפניו" קא מיפלגי.

רבנן סברי — אין גומרין דינו של שור שלא בפניו. ולכן, אם החזירו השומר לאחר שנגמר דינו חייב, כיון דאמר ליה הבעלים — אי אייתיתיה ניהליה, הוה מעריקנא ליה לאגמא, השתא מסרתיה ביד מאן דלא מצינא לאישתעווי דינא בהדיה. [אם היה השור בידי, הייתי מבריחנו לאגס, כדי שלא יוכלו לגמור את דינו לסקילה, עכשיו שהוא בידך, וכי אינך יודע לדאוג שלא יגמרו את דינו?!] וחשיב כפושע בשמירה, וחייב⁽³³⁾.

ור' יעקב סבר — גומרין את דינו של שור שלא בפניו. ואם כן, השומר פטור — דאמר ליה מאי עבדי ליה [מה היה בידי לעשות], סוף סוף הוה נמרי ליה דינא שלא בפניו.

על כל פנים, הסיק רבה דלא כרב חסדא, שאין להוכיח מכאן לנידון דידן, ולכולי עלמא יכול לומר באיסורי הנאה — "הרי שלך לפניך".

אך רב חסדא המשיך לחפש ראיות לדבריו, וכשאשכחיה [פגש] רב חסדא לרבה בר

שנתחייב בשמירה, ולכן אם פשע חייב, אבל בגזלן — לעולם יכול לומר לו — הרי שלך לפניך.

ועיין בתוספות לעיל (נו ע"ב ד"ה פשיטא) דמשמע, דגזלן יכול לומר — "הרי שלך לפניך" אפילו בפשיעה, כיון שעל כל פנים לא חשיב שינוי, ולא קנאו.

32. ושמעינן מינה, דכל היכא דהויא השבה גבי גזלן, הויא השבה גבי שומר. וכל היכא דלא הויא השבה גבי גזלן לא הויא השבה גבי שומר. שאם לא כן, הגמרא יכלה לחלק בין גזלן לשומר. (שיטמ"ק בשם הרמ"ה).

33. יש לדון, האם סברא זו שייכת דוקא בשומר,

ומוכח, דאף לרבנן יכול לומר "הרי שלך לפניך", ולא כדברי רב חסדא שרצה לתלות מחלוקתם בדין זה.

אמר לו רב חסדא, אי משכחת להו, לא תימא להו ולא מידוי. [אם תפגוש את בני הישיבה אל תאמר להם כלום, שלא ישמחו שמצאו תשובה לדברין]⁽³⁵⁾.

שנינו כברייתא: "גזל... פירות והרקיבו, אומר לו הרי שלך לפניך".

ומקשינן, הרי תנן — גזל פירות והרקיבו, משלם בשעת הגזילה?

אמר רב פפא: כאן שהרקיבו כולן⁽³⁶⁾, ואז אינו יכול לומר הרי שלך לפניך. כאן שהרקיבו מקצתן — ואז אומר לו "הרי שלך לפניך"⁽³⁷⁾.

מתניתין:

מי שנתן חפץ לאומנין לתקן, וקלקלו, חייבין

שמואל, אמר לו, תנית מידוי באיסורי הנאה [האם למדת משהו בענין זה?]

אמר ליה, אין, תנינא. נאמר בתורה (ויקרא ח' כג') "והשיב את הגזלה אשר גזל"

וקשה, הרי די בכך שיאמר "והשיב את הגזילה", מזה תלמוד לומר "אשר גזל"?

ומכאן למדנו — שכשמחזיר, יחזיר כעין שגזל.

מכאן אמרו, אם גזל מטבע ונפסל, או פירות והרקיבו, יין והחמיין, תרומה ונטמאת, חמין ועבר עליו הפסח, בהמה ונעברה בה עבירה, ושור עד שלא נגמר דינו — אומר לו "הרי שלך לפניך". כיון שעל כל פנים הוא מחזיר לו כעין שגזל⁽³⁴⁾.

הוכיח מכאן רבה בר שמואל — מאן שמעת ליה דאמר "עד שלא נגמר דינו אין משנגמר דינו לא", רבנן! וקתני, חמין ועבר עליו הפסח אומר לו "הרי שלך לפניך".

36. נחלקו הפוסקים מה נקרא "הרקיבו כולן": דעת הסמ"ע (שס"ג סק"א) — "הרקיבו כולן", היינו כל כמות הפירות, או על כל פנים רובה.

אך הש"ך חולק עליו, וסובר שאין חילוק בין רוב לכל, אלא — "הרקיבו מקצתן" היינו על ידי תולעים, דעדיין אפשר להציל חלק מהפרי. ו"הרקיבו כולן" — היינו על ידי כנימות, הגורמות לרקב בכל הפרי.

ועיין בחזון איש (סי' יז' אות טו') דאף לפי הסמ"ע — בפירות הנאכלים אחד אחד, בעינן שירקב רוב הפרי עצמו, ולא רוב הכמות.

ואף לפי הש"ך — בפירות הנאכלים בתערובת, ויש טורח להפרידם, בעינן שתרקב רוב כמות הפירות, ולא רק מקצתה.

37. ומבאר הנמוקי יוסף — כאשר הרקיבו

אך יעויין בש"ך (חור"מ שס"ג ס"ק ז') שהסיק, שאין לחלק בין גזלן לשומר. וע"ע בקובץ שיעורים (אות קלח').

34. יש שכתבו — דמכאן מקור לכך שהיזק שאינו ניכר לאו שמיה היזק. כיון שעל כל פנים מחזיר לו כעין שגזל.

35. קשה טובא — האם יש משא פנים בדבר? ותורה כתיב בה אמת! ומדוע לא יאמר להם את הברייתא כדי שתתברר להם האמת, ולא כדבריו?

ועיין באבן האזל (הלכות גזילה פרק ג' הלכה ד' בסופו) שהוכיח מכאן, דברייתא זו אינה מתורצת כל צרכה, יעויין שם בדבריו.

לשלם⁽³⁸⁾.

תיבה ומגדל כדי לנעץ בהן מסמרי, ונעץ בהן מסמרי ושיברין.

וכן אם נתן לחרש, שידה⁽³⁹⁾ תיבה ומגדל לתקן, וקלקל — חייב לשלם.

אבל אם נתן לחרש עציים כדי לעשות מהם שידה תיבה ומגדל, ועשה מהן שידה תיבה ומגדל, ושיברין, פטור. כלומר — ואינו משלם אלא דמי עציים בלבד⁽⁴³⁾.

והבנאי שקיבל עליו לסתור את הכותל, ושיבר את האבנים, או שהזיקן, חייב לשלם⁽⁴⁰⁾.

מאי טעמא?

אומן שהיה סותר כותל מצד זה, ונפלו אבנים מצד אחר⁽⁴¹⁾ ונשברו, או הזיקו אחרים בנפילתן⁽⁴²⁾ — פטור. ואם נפלו מחמת המכה — חייב.

אומן קונה בשבח כלי. כלומר, אומן שהשביח כלי קנאו בשינוי, וכשמחזירו לו, הרי הוא כמוכר לו את מה שהשביח בו. וכן אם הזיק, אינו חייב אלא דמי העציים שקיבל⁽⁴⁴⁾.

גמרא:

אמר רב אסי: לא שנו "נתן לחרש... חייב לשלם", אלא במקרה שנתן לחרש שידה

ומקשינן, הרי תנן — "נתן לאומנין וקלקלו,

41. כלומר, היה סבור שהכותל יכול לעמוד בצד השני גם בלא צד זה. ולכן פטור — דאנוס הוא. אבל בפשיעה (כגון אם היה ברור שהצד השני יפול) — חייב. שיטמ"ק.

מקצתן, כיון שדרכם בכך, חשיב כהיזק שאינו ניכר, ולכן יכול לומר — הרי שלך לפניך. אך אם הרקיבו כולן — הרי כיון שהחמיץ, וקנאם בשינוי. ולכן משלם כשעת הגזילה.

42. עיין בהערה הקודמת, ואם הטעם מחמת אונס, הוא הדין שיהא פטור אם הזיקו אחרים. אך ביים של שלמה כתב — דפטור, כיון שזה שכרו לשבור את הכותל, והוא עשה את מה שנשכר לו. ולא מוטל עליו לשמר את האבנים שלא ישברו מעצמן.

38. ומשלמים כשעת ההיזק. ולא כשעת הלקיחה. ועיין תוספות יום טוב.

39. ארגו של עגלה העשויה למרכב נשים. רש"י.

43. ולפי טעם זה, אינו פטור אלא מהנזק שנגרם לאבנים עצמן, אך אם הזיקו אחרים — חייב. (קובץ שיעורים).

40. כיון שהיה עליו להזהר שלא ישברו. שיטמ"ק. ובמאירי הוסיף — "שכך קיבל עליו מן הסתם שלא לשוברם.

וכמו כן, אם הזיקו האבנים בנפילתן — הבנאי חייב לשלם, ולא בעל הבית. כיון שכל המלאכה מוטלת על האומן, ובעל הבית הסתלק משמירתה.

44. רש"י (בבא מציעא קיב' ע"א). ועיין ברשב"א — שעיקר דין "אומן קונה בשבח כלי" הוא בשכרו, ולא בשבח היתר על ההוצאה. כיון שבעצם השבח של בעל הבית, אלא רק

אך אם היה שכיר יום, שלא הסתלק בעל הבית שם — הרי השמירה מוטלת על שניהם, ושניהם חייבים.

ודחינן: אי משום הא, לא איריא. [ראיה זו בלבד איננה מספיקה], כיון שאפשר לדחות — דתנא סיפא לגלווי רישא.

שלא תאמר רישא שידה תיבה ומגדל אבל עציים לא, לכן תנא סיפא "שידה תיבה ומגדל", כדי שתדייק — מכלל דהרישא עוסקת אפילו אם נתן להם רק עציים, ואפילו הכי חייב לשלם.

לימא מסייע ליה לדברי רב אסי: שנינו לקמן (ק' ע"ב) — "הנותן צמר לצבע, וחקדיחו צח-א יורה [השאיר את הצמר ביורה זמן רב מדי, עד שנשרף], נותן לו דמי צמרו".

ומדייקינן — דמי צמרו אין, דמי צמרו ושבוהו לא.

לאו [האם לא מדובר גם במקרה] שחקדיחו לאחר נפילה⁽⁴⁶⁾, כלומר לאחר שנקלט הצבע בצמר, דאיכא שבחא, ובכל זאת, אינו נותן לו אלא דמי צמרו, אלמא שמע מינה אומן קונה בשבח כלי⁽⁴⁷⁾!

ודחינן: אמר שמואל, הכא במאי עסקינן כגון שחקדיחו בשעת נפילה, דעדיין ליכא

חייבין לשלם, ומדייקינן — מאי לאו [האם לא מדובר כאן גם במקרה] דיהיב להו עציים, ובכל זאת חייבים לשלם הכל?!

ודחינן: לא! מדובר רק אם נתן להם שידה תיבה ומגדל.

ומקשינן, הא מדרקתני סיפא "נתן לחרש שידה תיבה ומגדל" מכלל [מדוייק] דברישיא מדובר כשנתן לאומנים עציים בלבד?

ומשנינן: אמרי, פרושי קא מפרש לה⁽⁴⁵⁾. כלומר, הסיפא באה לבאר את הרישא: "כיצד [באיזה מקרה] נתן לאומנין לתקן וקלקלו חייבין לשלם? כגון שנתן לחרש שידה תיבה ומגדל". אך אם נתן עציים בלבד, אין משלמים אלא דמי עציים.

והכי נמי מסתברא — וכן מסתבר כדברינו — ד"כיצד" קתני.

דאי סלקא דעתך דהרישא עוסקת כשנתן לאומנים עציים, יקשה — השתא דאשמעינן ברישא דאפילו אם קבלו עציים חייבין לשלם, ולא אמרינן "אומן קונה בשבח כלים", שידה תיבה ומגדל מבעיא? כלומר — מה התחדש בסיפא, הא כל שכן דחייבים לשלם.

השבח, וכאילו התנו כן".

45. אמנם, צריך באור, מדוע כתבה המשנה פעמיים "חייבים לשלם", הרי מדובר במקרה אחד? ועיין בתוספות.

46. דסתמא דמתניתין משמע דאירי בכל ענין. פנ"י.

47. ומוכח מכח, שאומן קונה בשבח כלי, אפילו שאין בשבח ממש, אלא צבע בעלמא.

לענין אם הזיקו — אין דעתו של אומן לזכות לבעל הבית שבח לחובתו, שיתחייב לשלם.

ומבאר החזון איש (סי' כב' אות ח') — "ואפשר, דזה שירדה תורה לדעת בני אדם לפי הנאות בהנהגת העולם — הוא עיקר הדין!

וכיון שהזיקה קודם שמסרה לבעלים, ומפסיד את שכרו, לא דינינן למפרע כאילו זכה השבח הנעשה על ידי עמלו של פועל, כיון שלא נגמרו תנאי הפעולה, והפועל לא קיבל את שכרו.

ואפשר, דבשברו חשבינן שכרו כשיאור כל